

A 2007-13. ÉVI ZEMPLÉNI VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

DR. DANKÓ LÁSZLÓ – OGÁR ZOLTÁN

tanszékvezető egyetemi docens, munkaszervezet vezető

ME-GTK Marketing Intézet, Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület

Az EU-EMVA a LEADER alapú vidékfejlesztésben a helyi szereplők által kialakított vidékfejlesztési stratégiák megvalósításához decentralizált forrásokat biztosít. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program szerint 2007-től indult zempléni vidékfejlesztési programban közel 3 milliárd Ft decentralizált támogatás került kihelyezésre az akcióterületén.

Jelen tanulmány a Zemplénben 2007-13 években megvalósított decentralizált vidékfejlesztés eredményeit összegzi és értékeli az MVH „Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer” adatbázisa felhasználásával készült szakértői tanulmány alapján.

Kulcsszavak: EMVA, LEADER, vidékfejlesztés, Zemplén, EAFRD, LEADER, rural development, Zemplén

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió költségvetési kiadásainak közel felét kitevő agrárpolitikai rezsím tarthatatlansága, valamint a WTO Dohai - Forduló körtárgyalásain követelt piacnyitás arra készítette a Bizottságot, hogy a 2007-13 tervezési időszakra kezdeményezze a közös agrárpolitika átalakítását. Ennek egyik látványos eleme az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap létrehozása, benne a vidékfejlesztés LEADER alapú rendszerének kiépítésével.

A LEADER (Liason Entre de Development de l'Economie Rurale) az Európai Unió által kezdeményezett programok (ún. közösségi kezdeményezések) közé tartozik. A közösségi kezdeményezések gondolata a Strukturális Alapok 1989-es reformjának kapcsán merült föl. Valamennyi Községi kezdeményezés legfőbb célja éppen az, hogy új elképzeléseket és új módszereket kísérletezzen ki az Európai Unió országait érintő kulcsfontosságú témákat illetően annak érdekében, hogy ezt követően kiigazítsa, vagy gazdagítsa az általános politikákat.

A vidékfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódó támogatásokat 2007-től tehát az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból fizetik (EMVA). Az összevont támogatási alap elősegíti a mezőgazdaság és az erdészet versenyképességének növelését, a vidéki környezet és a termőföldek minőségének megőrzését, illetve a vidéki lakosság életminőségének javulását, a vidék gazdasági tevékenységének diverzifikálását.

A Zempléni Tájak Községi Kezdeményezés a Tokaj Vinum Hungaricum Egyesület javaslatára 40 alapító taggal a 93/2007. (VIII.29.) FVM rendeletnek megfelelően jött létre az önkormányzati, vállalkozói és civil szféra arányos részvételével annak szándékával, hogy a Zemplén északi részén elhelyezkedő három kistérség: Bodrogközi, Sárospataki, Sátorlajaujhelyi területén vidékfejlesztési akciócsoportot hozzanak létre.

A kezdeményezés kibővítésével létrejött ún. „helyi közösség” a LEADER elvek mentén 2008-ban kialakított helyi vidékfejlesztési stratégiájában a stratégia célpiramisát bontotta ki az általános és stratégiai célok, fejlesztési prioritások – intézkedések – megoldási javaslatok mentén hat stratégiai, 34 intézkedés és 177 megoldási javaslat nevesítésével.

A helyi közösség tervezési programja zárásakor, 2008 nyarán a tagok köréből megalakult a „Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület”, mely a helyi vidékfejlesztési stratégiával sikeresen pályázott a LEADER akciócsoport címre, s az ehhez rendelt fejlesztési forrásra.

A vidékfejlesztési támogatások a 2008-ban elfogadott, s azóta többször aktualizált Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában, annak célpiramisában megfogalmazott fejlesztési területeken belül a Vidékfejlesztési Minisztérium vonatkozó rendeleteiben meghirdetett támogatási jogcímekre benyújtott támogatási kérelmek munkaszervezet általi feldolgozását, a Helyi Bíráló Bizottság véleményezését, rangsorolását követően – az Irányító Hatóság közleményének ismeretében - a Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Hivatallal kötött támogatási határozatok feltételei szerint kerültek kihelyezésre.

A vidékfejlesztési program keretében az akciócsoport számára mintegy 3 milliárd Ft decentralizált fejlesztési forrás intézkedésekhez rendelkezésével és a közösség tagjainak jóváhagyásával először készült olyan fejlesztési stratégia, mely nem fejeződött be a koncepció és program elkészültével és jóváhagyásával, hanem a LEADER akciócsoport cím elnyerésével megkezdődhetett annak megvalósítása is.

2. A 2007-2013 IDŐSZAK DELEGÁLT VIDÉKFEJLESZTÉSÉNEK EREDMÉNYEI ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A Zempléni Tájak vidékfejlesztési helyi akciócsoport hatáskörébe utalt decentralizált vidékfejlesztési forrás felhasználásának elemzését az „Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer” adatbázisának tanulmányozása, a Zempléni Tájak HACs területére vonatkozó adatok kigyűjtése és statisztikai feldolgozása alapján végeztük el. A Zempléni Tájak Helyi Akciócsoport hatáskörébe utalt decentralizált támogatási források támogatási határozatokkal történt lekötését az 1. számú összefoglaló táblázat részletezi. E szerint az értékelés lezárásáig (2013. november 15.) a 2.407.101.668.- Ft mindösszesen támogatásból a két összefoglaló jogcím szerint felhasználásra került: gazdaságfejlesztésre: 1.443.685.907.- Ft (60,00%) és közösségfejlesztésre: 963.415.761.- Ft (40,00%).

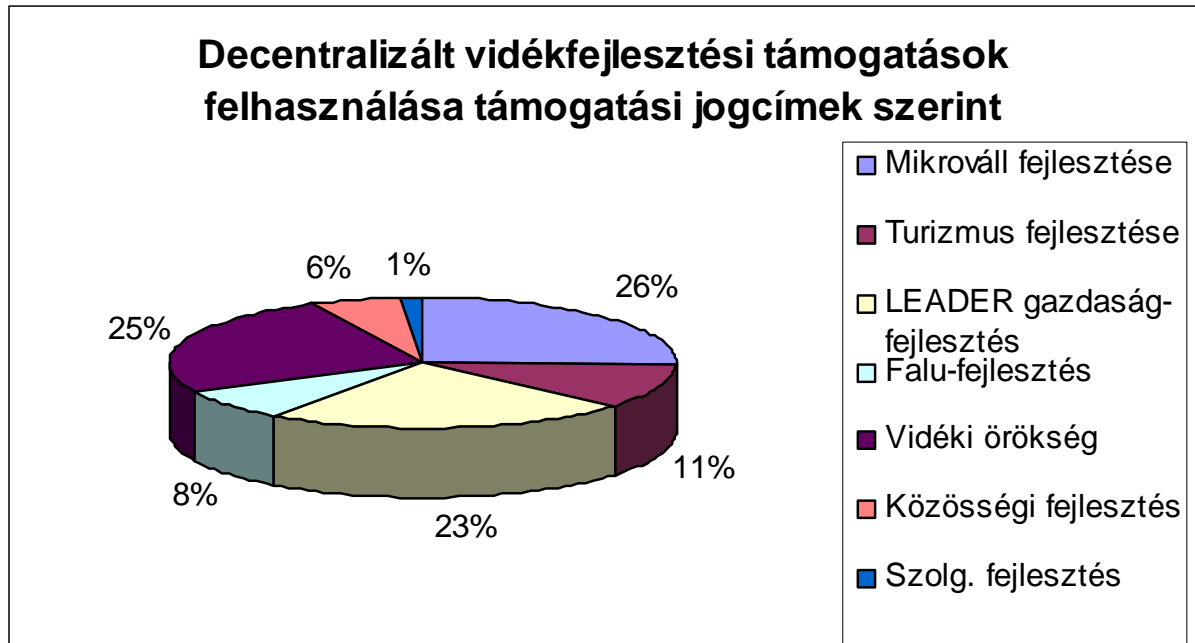
2.1 A decentralizált vidékfejlesztési források idősoros felhasználása

1. sz. táblázat (adatok Ft-ban)

Év	Támogatás összesen/év (Ft)	EMVA III. tengely				LEADER (EMVA IV. tengely)			Megjegyzés
		Mikrováll. fejlesztése	Turizmus fejlesztése	Falu-fejlesztés	Vidéki örökség	Közösségi fejlesztés	Gazdaság-fejlesztés	Szolgáltatás-fejlesztés	
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	
2008	819 849 808	198 685 106	138 902 517	187 204 136	295 058 049	0	0	0	III.TK1
2009	360 993 881	178 863 857	41 106 591	0	104 870 874	36 152 559	0	0	III.TK2 IV.TK1
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	
2011	245 213 943	0	0	0	0	109 453 672	135 760 271	0	IV.TK2
2012	200 428 191	0	0	0	200 428 191	0	0	0	III.TK3
	321 180 572	239 833 442	81 347 130	0	0	0	0	0	III.TK4
2013	459 435 273	0	0	0	0	0	429 186 993	30 248 280	IV.TK3
Összesen	2 407 101 668	617 382 405	261 356 238	187 204 136	600 357 114	145 606 231	564 947 264	30 248 280	
	Gazdaságfejlesztésre: 1.443.685.907	617 382 405	261 356 238	0	0	0	564 947 264	0	0
	Közösségfejlesztésre: 963.415.761	0	0	187 204 136	600 357 114	145 606 231	0	30 248 280	0

Forrás: Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszerből kigyűjtés (Támogatás összesítő – EMVA MVH - Zempléni Tájak HACs).

Az egyes jogcímekre fordított források rangsorát vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbbet (617.382.405 Ft – 26%) a mikrovállalkozás fejlesztésre használták fel, azt követte közel azonos értékkel (600.357.114 Ft – 25%) a vidéki örökség megőrzése, majd a sorban harmadik a LEADER gazdaságfejlesztés (564.947.264 Ft – 23%) (1. ábra).

1. sz. ábra

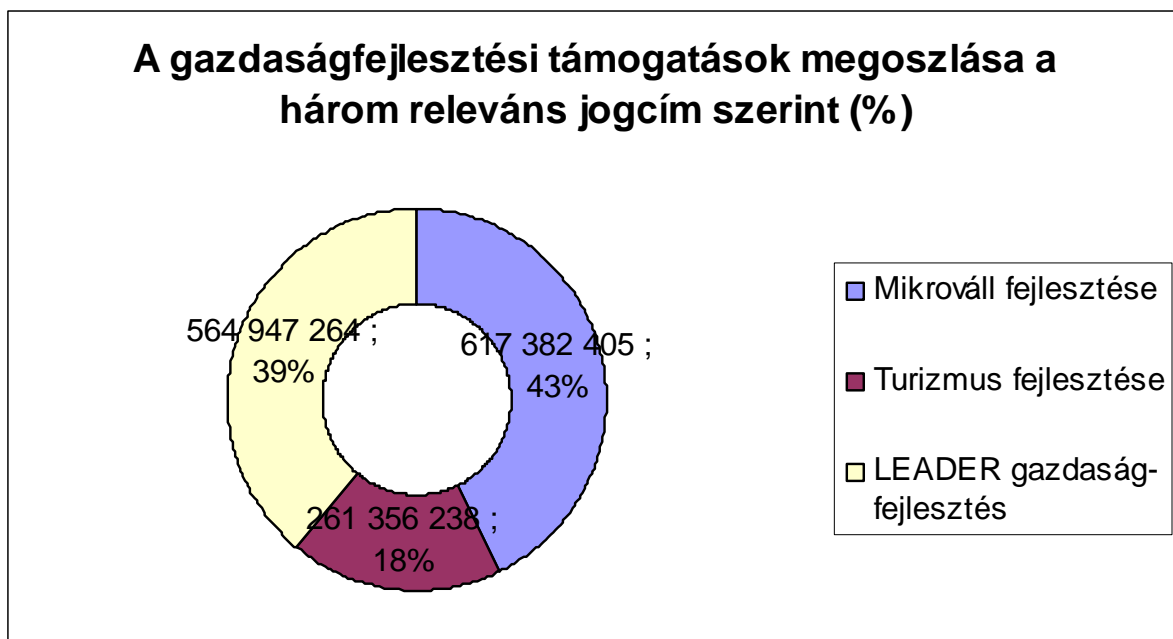
Gazdaságfejlesztésre a VM rendeletek szerint három jogcímen lehetett támogatási kérelmeket benyújtani: mikrovállalkozás fejlesztésre, turizmusfejlesztésre és a LEADER keretben elkülönített gazdaságfejlesztésre. A Zempléni Tájak HACSE gazdaságfejlesztési célú forrásokat 43%-nyi (617.382.405 Ft) mértékben a mikrovállalkozás fejlesztésre, 18 %-ukat (261.356.238 Ft) a helyi turizmus fejlesztésére és 39%-át (564.947.264 Ft) a LEADER gazdaságfejlesztésre fordította.

A mikrovállalkozások fejlesztésénél a Helyi Bíráló Bizottság (HBB) a támogatási kérelmek elbírálásához készített pontozási rendszerében előnyben részesítette a helyi, tájjellegű termékeket, üzleti szolgáltatásokat fejleszteni tervező projektötleket, a gépbeszerzést, szolgáltatóház építést, telephelyfejlesztést, helyi kisáruház létesítést.

A turizmusfejlesztés jogcímen belül elsősorban a szálláshely-fejlesztés a domináns, sajnos szerény a helyi turisztikai infrastruktúra, programok feltételeinek kialakításában gondolkodó kérelmező.

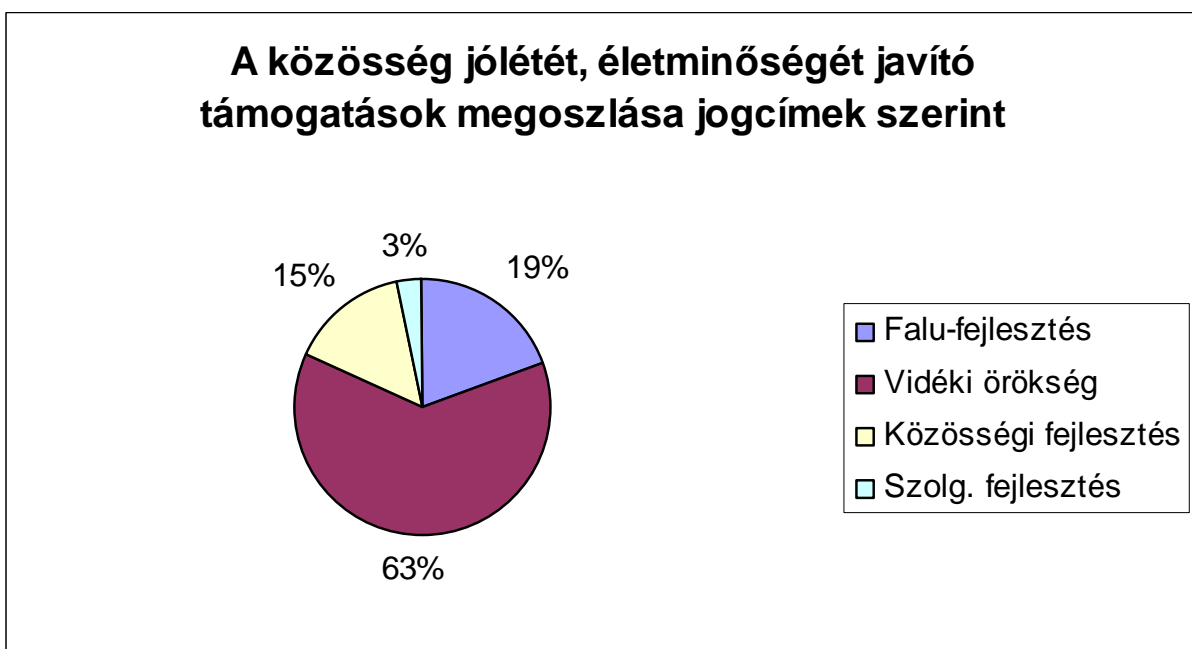
A LEADER gazdaságfejlesztési jogcímen belül a helyi gyümölcs- és szőlőfeldolgozáshoz, pálinkafőzéshez, borászati kiegészítő technológia fejlesztéshez kötődnek nagyobb támogatások.

A gazdaságfejlesztési támogatások három jogcím közötti megoszlását a 2. számú ábrával szemléltettük:

2. sz. ábra

Az akciócsoport területén a decentralizált vidékfejlesztési források 40 %-a a közösségi jólét és az életminőség fejlesztését célzó négy jogcímen meghirdetett támogatási területen került kiosztásra. Ebben a körben a támogatások 63 %-át (600.357.114 Ft) a vidéki örökség megőrzésére, 19 %-át (187.204.136 Ft) falufejlesztésre, a maradékot pedig a LEADER közösség (15% - 145.606.231 Ft), illetve közösségi szolgáltatás fejlesztésre (3% - 30.248.280 Ft) fordították (3.sz. ábra).

3. sz. ábra

A vidéki örökség megőrzése program keretében meghatározóan a templomok, egyházi épületek felújítására került sor összesen 19 településen. A falufejlesztési jogcímen belül a közterületek, játszóterek, közösségi terek kialakítása, parkosítás a jellemző. A LEADER

közösségfejlesztés témakörben kulturális rendezvénysorozatok, rendezvények szervezésére, míg a szolgáltatásfejlesztés körében energetikai, oktatástechnikai témák kaptak támogatást.

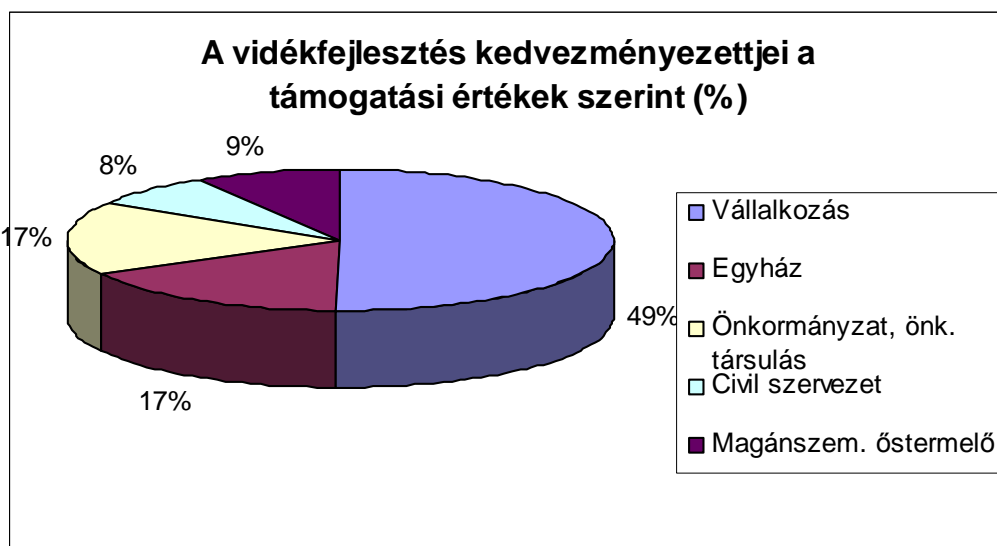
2.2 A támogatási határozatok kedvezményezettjei

A decentralizált vidékfejlesztési támogatások megoszlását a támogatottak jogállása, típusa szerint, éves bontásban a 2. sz. táblázat tartalmazza:

2. sz. táblázat

Év	Támogatás / év (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat, önk. társulás	Civil szervezet	Magán-személy, őstermelő
2007	0	0	0	0	0	0
2008	819 849 808	271 841 426	243 213 588	195 890 216	47 587 034	61 317 544
2009	360 993 881	229 690 178	49 117 856	34 274 423	47 911 424	0
2010	0	0	0	0	0	0
2011	245 213 943	117 003 545	0	80 760 451	42 359 854	5 090 093
2012	521 608 763	251 168 412	107 291 733	69 776 783	40 773 673	52 598 162
2013	459 435 273	340 871 552	0	26 039 280	4 209 000	88 315 441
Összesen	2 407 101 668	1 210 575 113	399 623 177	406 741 153	182 840 985	207 321 240

A Zempléni Tájak HACS akcióterületén a vidékfejlesztési források kedvezményezett körének vizsgálatához a támogatottakat jogállásuk, típusuk alapján 5 csoportba rendeztük és erre vonatkozóan végeztünk az adatbázisban szűréseket. Az egyes kedvezményezett típusok által elért támogatási összértékek szerinti %-os részesedésüket mutatja a 4. számú ábra.

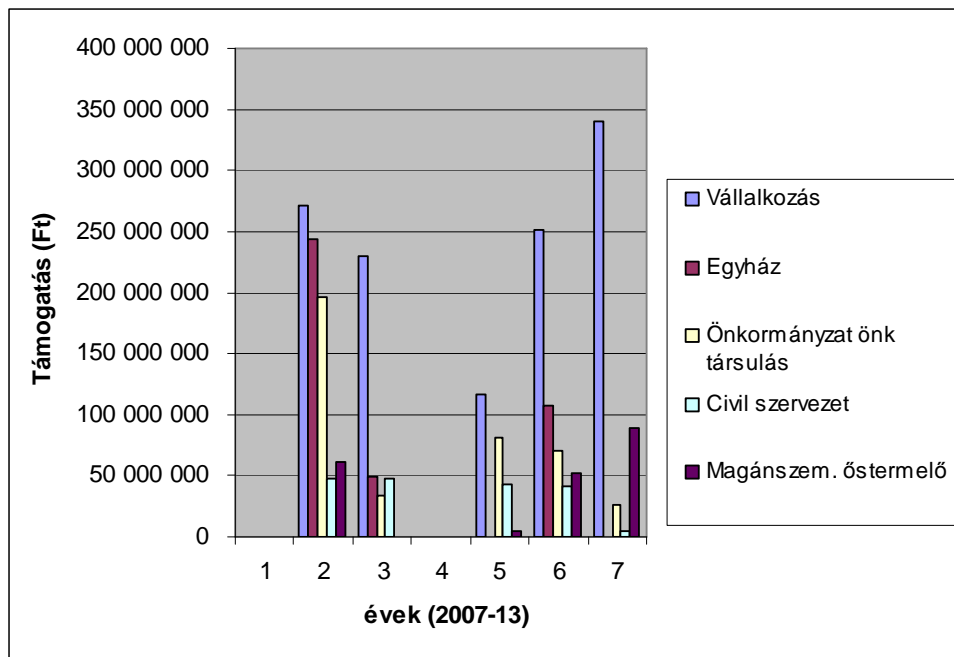

4. sz. ábra

Az ábrából kitűnik, hogy a decentralizált vidékfejlesztési források közel felét (49% - 1.210.575.113 Ft) vállalkozások kapták meg. Az önkormányzatok és az egyházak részesedése 17-17% (406.741.153.- illetve 399.623.177 Ft), a magánszemélyek, őstermelők 9%-kal

(207.321.240 Ft), míg civil szervezetek 8%-kal (182.840.985 Ft) részesedtek. A vállalkozások, magánszemélyek, őstermelők a gazdaságfejlesztési célú támogatások arányához (60%) hasonló részesedésűek (57%), de alkalmanként a civilek és az önkormányzati szféra is indított gazdasági tárgyú fejlesztéseket.

A vállalkozások és a magánszemélyek, őstermelők 2013-ban, az egyházak és az önkormányzatok 2008-ban, míg a civilek 2009-ben fejtették ki legnagyobb aktivitásukat. A támogatások kedvezményezettek közötti megoszlásának éves bontású vizsgálata (5.sz. ábra) érdekes adalékkal szolgál az „akkori” vidékfejlesztést kezelő minisztérium (FVM) támogatáspolitikai elveiről: az előző kormány időszakában az egyházak támogatásuk kétharmadát, az önkormányzatok és civilek támogatásuk több, mint felét elérték.

5. sz. ábra

A decentralizált vidékfejlesztési támogatások révén **teremtett (137 fő) és megtartott munkahelyek (összesen 406 fő) megoszlása** a támogatottak jogállása, típusa szerint, éves bontásban (3. sz táblázat) adatai szerint meghatározó szerepük a vállalkozásoknak és a gazdaságfejlesztési tárgyú projekteket megvalósító magánszemélyeknek, őstermelőknek van. E két kedvezményezett csoport a munkahelyteremtésben és megtartásban 86 %-kal részesedett.

3. sz. táblázat (adatok főben)

év	Munkahely-teremtés és megtartás	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. őstermelő
2007	0	0	0	0	0	0
2008	53 (28/25)	40	6	3	1	3
2009	38 (24/14)	24	3	3	8	0
2010	0	0	0	0	0	0
2011	83 (20/63)	66	0	0	17	0
2012	82 (54/28)	58	4	9	2	9
2013	150 (11/139)	142	0	0	0	8
összesen	406 (137/269)	330	13	15	28	20

2.3. A vidékfejlesztési támogatások alakulása települések és kedvezményezettek szerint

A 4. számú táblázatba gyűjtöttük ki településenként a 2007-13 évek alatt megítélt decentralizált vidékfejlesztési támogatások értékeit. A kigyűjtésben szerepeltetjük, hogy az egyes kedvezményezettek milyen mértékben részesedtek a településre eső támogatások elnyeréséből.

4. sz. táblázat

Település	Támogatás (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. östermelő
Alsóberecki	33 295 844	32 593 350				702 494
Alsóregmec	62 195 860	31 528 770	6 560 606		24 106 484	
Bodroghalom	27 870 037	27 870 037				
Bodrogolaszi	32 768 552	15 601 250		14 583 690	2 583 612	
Bózsva	26 992 565	19 118 559				7 874 006
Cigánd	189 226 895	164 956 779		8 601 866		15 668 250
Erdőhorváti	72 600 956	62 649 767				9 951 189
Felsőberecki	4 984 000			4 984 000		
Felsőregmec	27 176 038		15 904 953	11 271 085		
Filkeháza	34 875 011		16 756 859	6 450 242	11 667 910	
Füzér	110 044 400	57 477 204	38 709 368	5 029 008	8 828 820	
Füzérkajata	6 461 024			6 461 024		
Füzérkamlós	25 363 714	4 845 750		8 694 690		11 823 274
Füzérradvány	9 133 992		9 133 992			
Györgyarló	46 245 282	24 068 610		22 176 672		
Háromhuta	78 319 282		9 490 432		26 156 850	42 672 000
Hercegkút	199 188 822	105 358 977	19 279 232	71 230 146	2 332 467	988 000
Hollóháza	11 360 138		11 360 138			
Kékcse	43 416 761	12 490 881		23 123 103	456 867	7 345 910
Kenézlő	29 634 307	17 818 445	11 815 862			
Kishuta	13 674 980		10 151 662	1 558 872	1 964 446	
Kisrosvány	30 672 101			16 570 000	14 102 101	
Komlóska	97 400 378	84 402 302	12 998 076			
Kovácsvágás	74 260 210	22 651 223	31 528 209	19 571 178		509 600
Makkoshotyka	11 550 485			11 550 485		
Mikóháza	144 378 287	33 941 929		49 535 331	42 645 869	18 255 158
Nagyrosvány	21 055 577	3 618 137		14 996 640	2 440 800	
Nyíri	16 456 044		16 456 044			
Olaszliszka	1 915 199	915 200				999 999
Pácin	18 645 544					18 645 544
Pálháza	8 949 694	8 949 694				
Pusztafalu	26 726 277		12 019 124	14 707 153		

Révleányvár	10 133 855	10 133 855				
Ricse	67 858 624	23 631 492	37 787 509	2 230 623	4 209 000	
Sárazsádány	9 378 432	9 378 432				
Sárospatak	95 595 978	62 165 594		19 946 886	13 483 498	
Sátoraljaújhely- Rudabányácsk	34 545 238	4 172 476	30 372 762			
Sátoraljaújhely- Széphalom	153 408 115	97 434 391		578 664		55 395 060
Semjén	9 312 537	5 842 537		3 470 000		
Szabolcsve- resmart	132 893 993	32 293 514	74 828 942	25 771 537		
Tiszakarád	3 194 360	3 194 360				
Tolcsva	74 763 839	74 763 839				
Vágáshuta	20 206 324			19 694 368	511 956	
Vajdácsk	31 198 866	15 000 000	11 770 213	4 428 653		
Vámosújfal	122 620 637	97 626 061	11 079 225	11 135 434	2 779 917	
Vilyvitány	92 678 991	44 081 698	11 619 969	8 389 803	12 096 765	16 490 756
Viss	12 473 623				12 473 623	
Összesen	2 407 101 668	1 210 575 113	399 623 177	406 741 153	182 840 985	207 321 240

A Zempléni Tájak helyi akciócsoport **55 településre terjed ki**, ezek közül 46 település érintett valamilyen támogatás által. **9 településről nem sikerült decentralizált vidékfejlesztési támogatásokhoz jutni.**

Vállalkozások 31 településről, önkormányzatok 27 településről, egyházak 20 településről, civil szervezetek 17 településről, magánszemélyek, őstermelők 13 településről tudtak sikeres kérelmeik alapján támogatáshoz jutni.

Az 5. számú táblázatban a támogatás igénybevételének települési rangsora az összes vidékfejlesztési támogatás szerint került bemutatásra:

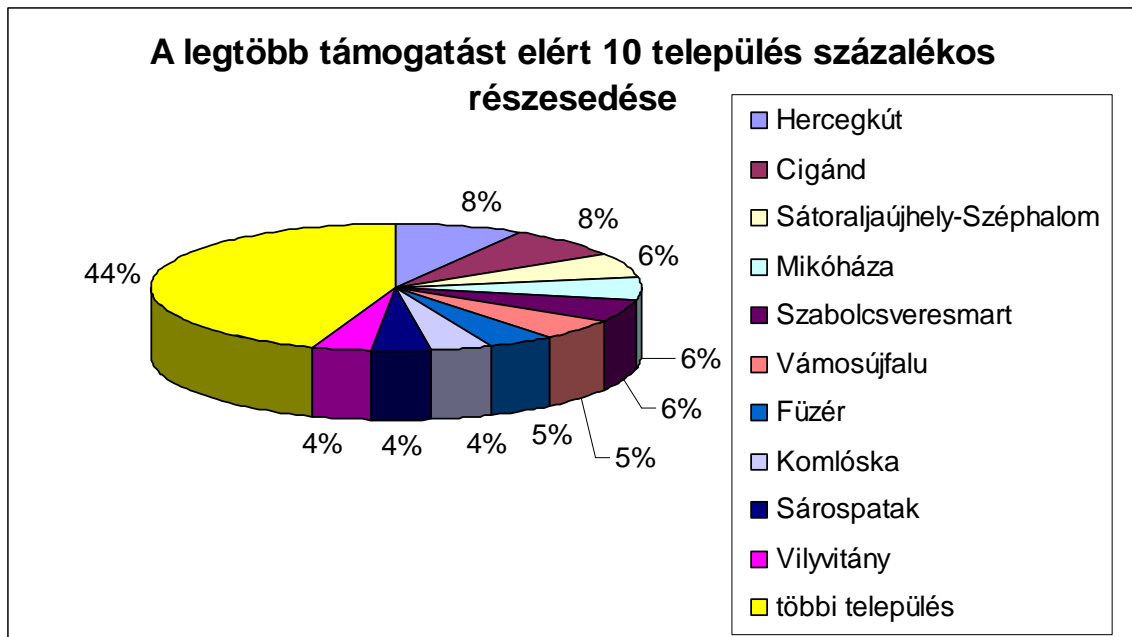
5. sz. táblázat

Település	Támogatás (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormány- zat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. őstermelő
Hercegkút	199 188 822	105 358 977	19 279 232	71 230 146	2 332 467	988 000
Cigánd	189 226 895	164 956 779		8 601 866		15 668 250
Sátoraljaújhely- Széphalom	153 408 115	97 434 391		578 664		55 395 060
Mikóháza	144 378 287	33 941 929		49 535 331	38 196 440	18 255 158
Szabolcsve- resmart	132 893 993	32 293 514	74 828 942	25 771 537		
Vámosújfal	122 620 637	97 626 061	11 079 225	11 135 434	2 779 917	
Füzér	110 044 400	57 477 204	38 709 368	5 029 008	8 828 820	
Komlóska	97 400 378	84 402 302	12 998 076			
Sárospatak	95 595 978	62 165 594		19 946 886	13 483 498	
Vilyvitány	92 678 991	44 081 698	11 619 969	8 389 803	12 096 765	16 490 756
Háromhuta	78 319 282		9 490 432		26 156 850	42 672 000

Tolcsva	74 763 839	74 763 839				
Kovácsvágás	74 260 210	22 651 223	31 528 209	19 571 178		509 600
Erdőhorvátí	72 600 956	62 649 767				9 951 189
Ricse	67 858 624	23 631 492	37 787 509	2 230 623	4 209 000	
Alsóregmec	62 195 860	31 528 770	6 560 606		24 106 484	
Györgyarló	46 245 282	24 068 610		22 176 672		
Kékcse	43 416 761	12 490 881		23 123 103	456 867	7 345 910
Filkeháza	34 875 011		16 756 859	6 450 242	11 667 910	
Sátoraljaújhely- Rudabányácska	34 545 238	4 172 476	30 372 762			
Alsóberecki	33 295 844	32 593 350				702 494
Bodrogolaszi	32 768 552	15 601 250		14 583 690	2 583 612	
Vajdácaska	31 198 866	15 000 000	11 770 213	4 428 653		
Kisrosvágy	30 672 101			16 570 000	14 102 101	
Kenézlő	29 634 307	17 818 445	11 815 862			
Bodroghalom	27 870 037	27 870 037				
Felsőregmec	27 176 038		15 904 953	11 271 085		
Bózsza	26 992 565	19 118 559				7 874 006
Pusztafalu	26 726 277		12 019 124	14 707 153		
Füzérkomlós	25 363 714	4 845 750		8 694 690		11 823 274
Nagyrosvágy	21 055 577	3 618 137		14 996 640	2 440 800	
Vágáshuta	20 206 324			19 694 368	511 956	
Pácin	18 645 544					18 645 544
Nyíri	16 456 044		16 456 044			
Kishuta	13 674 980		10 151 662	1 558 872	1 964 446	
Viss	12 473 623				12 473 623	
Makkoshotyka	11 550 485			11 550 485		
Hollóháza	11 360 138		11 360 138			
Révleányvár	10 133 855	10 133 855				
Sárazsadány	9 378 432	9 378 432				
Semjén	9 312 537	5 842 537		3 470 000		
Füzérradvány	9 133 992		9 133 992			
Pálháza	8 949 694	8 949 694				
Füzérkajata	6 461 024			6 461 024		
Felsőberecki	4 984 000			4 984 000		
Tiszakarád	3 194 360	3 194 360				
Olaszliszka	1 915 199	915 200				999 999

A sikeres települések köre nagyfokú koncentrációt mutat, hisz a legtöbb támogatást elnyerő 10 település az akciócsoport teljes decentralizált forrásának 56 %-át tudta lekötni. Ezek köréből is kiemelkednek a kisebb települések, mint Hercegkút, Mikóháza, Szabolcsveresmart, Vámosújfalú, Füzér, Komlóska és Vilyvitány.

A decentralizált forrásokból a legjobb abszorpciós képességű települések %-ban kifejezett támogatási részesedését a 6. számú ábrán szemléltettük.

6. sz. ábra

Még nagyobb koncentrációra utal a vállalkozói aktivitás településenkénti rangsora a támogatás igénybevételének helye szerint (6.sz. táblázat):

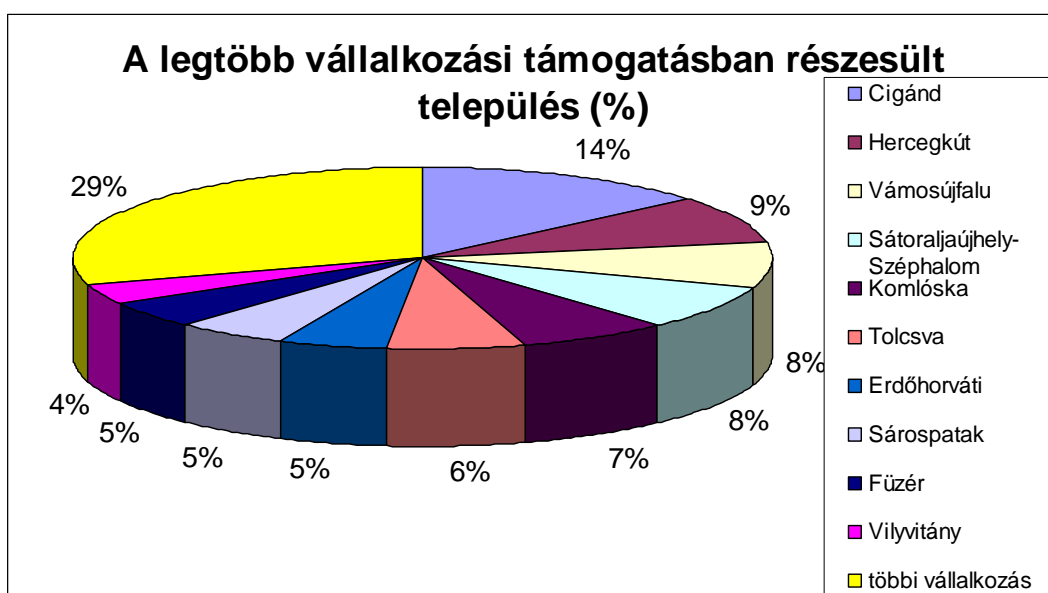
6. sz. táblázat

Település	Támogatás (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. őstermelő
Cigánd	189 226 895	164 956 779		8 601 866		15 668 250
Hercegkút	199 188 822	105 358 977	19 279 232	71 230 146	2 332 467	988 000
Vámosújfalú	122 620 637	97 626 061	11 079 225	11 135 434	2 779 917	
Sátoraljaújhely-Széphalom	153 408 115	97 434 391		578 664		55 395 060
Komlóska	97 400 378	84 402 302	12 998 076			
Tolcsva	74 763 839	74 763 839				
Sárospatak	95 595 978	62 165 594		19 946 886	13 483 498	
Erdőhorváti	72 600 956	62 649 767				9 951 189
Füzér		57 477 204	38 709 368	5 029 008	8 828 820	
Vilyvitány	92 678 991	44 081 698	11 619 969	8 389 803	12 096 765	16 490 756
Mikóháza	139 928 858	33 941 929		49 535 331	38 196 440	18 255 158
Alsóberecki	33 295 844	32 593 350				702 494
Szabolcsveresmart	132 893 993	32 293 514	74 828 942	25 771 537		
Alsóregmec	62 195 860	31 528 770	6 560 606 Ft		24 106 484	
Bodroghalom	27 870 037	27 870 037				
Györgytarló	46 245 282	24 068 610		22 176 672		

Ricse	67 858 624	23 631 492	37 787 509	2 230 623	4 209 000	
Kovácsvágás	74 260 210	22 651 223	31 528 209	19 571 178		509 600
Bózsva	26 992 565	19 118 559				7 874 006
Kenézlő	29 634 307	17 818 445	11 815 862			
Bodrogolaszi	32 768 552	15 601 250		14 583 690	2 583 612	
Vajdácaska	31 198 866	15 000 000	11 770 213	4 428 653		
Kékcse	43 416 761	12 490 881		23 123 103	456 867	7 345 910
Révleányvár	10 133 855	10 133 855				
Sárazsádány	9 378 432	9 378 432				
Pálháza	8 949 694	8 949 694				
Semjén	9 312 537	5 842 537		3 470 000		
Füzérkomlós	25 363 714	4 845 750		8 694 690		11 823 274
Sátoraljaújhely- Rudabányácska	34 545 238	4 172 476	30 372 762			
Nagyrozsvány	21 055 577	3 618 137		14 996 640	2 440 800	
Tiszakarád	3 194 360	3 194 360				
Olaszliszka	1 915 199	915 200				999 999

A 10 kiemelkedő vállalkozói támogatásban részesült település az összes vállalkozói támogatás 71 %-át tudhatja magáénak. E tekintetben Tolcsva és Erdőhorváti mellett a másik 8 település megegyezik az 5. számú ábrán jelzettekkel (7.sz. ábra).

A sikeres vállalkozói aktivitásokat részletesebben megvizsgálva érdemes felidézni, hogy ezen támogatások 65%-os támogatás intenzitással kerültek megítélésre, azaz a kedvezményezetteknek 35% saját erőt kellett a fejlesztéseikhez biztosítani. Ez az arány pedig elég erős vállalási feltétel arra nézve, hogy a projektek piacépes kapacitások létrejöttét, megerősödését szolgálják. Támogatási határozattal rendelkezőkkel folytatott személyes beszélgetésekben elhangzott, hogy a megvalósítás nehézségei, bonyolultsága éppen ezeknél a típusú fejlesztéseknél okozza a leggyakoribb gondot és ennek okán a támogatás visszaadását.

7. sz. ábra

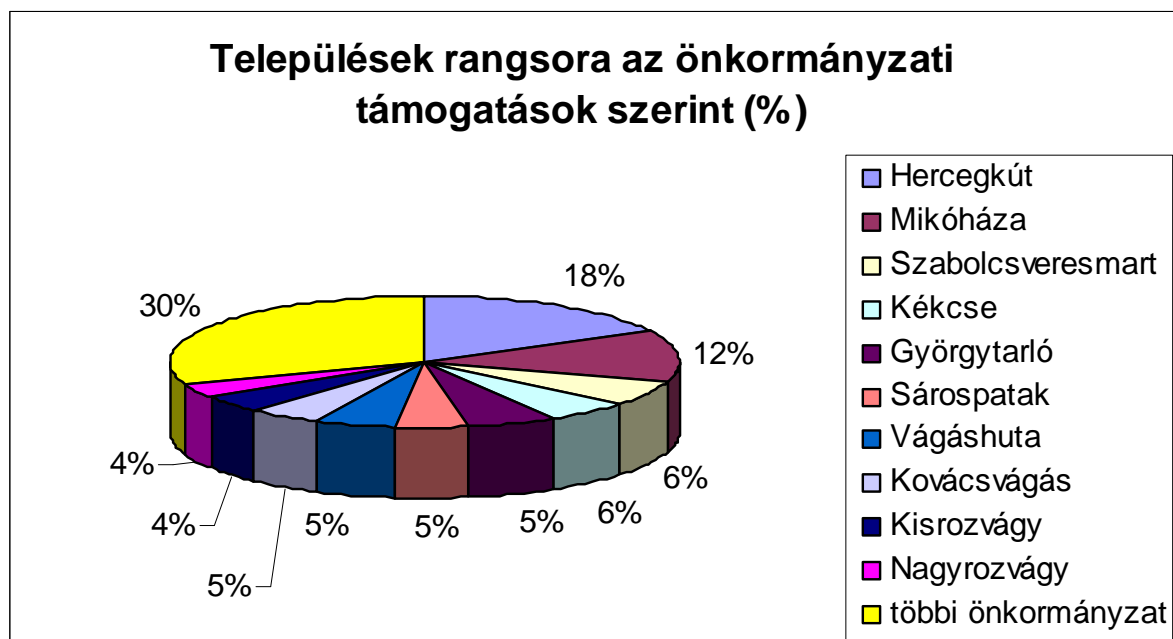
Megvizsgáltuk az önkormányzati aktivitást is, hasonló rangsort állítva. A 7.sz. táblázat rangsora az önkormányzatok által elért támogatási sorrendet mutatja:

7. sz. táblázat

Település	Támogatás (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. östermelő
Összesen	2 407 101 668	1 210 575 113	399 623 177	406 741 153	182 840 985	207 321 240
Hercegkút	199 188 822	105 358 977	19 279 232	71 230 146	2 332 467	988 000
Mikóháza	144 378 287	33 941 929		49 535 331	42 645 869	18 255 158
Szabolcsveresmart	132 893 993	32 293 514	74 828 942	25 771 537		
Kékcse	43 416 761	12 490 881		23 123 103	456 867	7 345 910
Györgyarló	46 245 282	24 068 610		22 176 672		
Sárospatak	95 595 978	62 165 594		19 946 886	13 483 498	
Vágáshuta	20 206 324			19 694 368	511 956	
Kovácsvágás	74 260 210	22 651 223	31 528 209	19 571 178		509 600
Kisrosvány	30 672 101			16 570 000	14 102 101	
Nagyrosvány	21 055 577	3 618 137		14 996 640	2 440 800	
Pusztafalu	26 726 277		12 019 124	14 707 153		
Bodrogolaszi	32 768 552	15 601 250		14 583 690	2 583 612	
Makkoshotyka	11 550 485			11 550 485		
Felsőregmec	27 176 038		15 904 953	11 271 085		
Vámosújfalú	122 620 637	97 626 061	11 079 225	11 135 434	2 779 917	
Füzérkamlós	25 363 714	4 845 750		8 694 690		11 823 274
Cigánd	189 226 895	164 956 779		8 601 866		15 668 250
Vilyvitány	92 678 991	44 081 698	11 619 969	8 389 803	12 096 765	16 490 756
Füzérkajata	6 461 024			6 461 024		
Filkeháza	34 875 011		16 756 859	6 450 242	11 667 910	
Füzér		57 477 204	38 709 368	5 029 008	8 828 820	
Felsőberecki	4 984 000			4 984 000		
Vajdácaska	31 198 866	15 000 000	11 770 213	4 428 653		
Semjén	9 312 537	5 842 537		3 470 000		
Ricse	67 858 624	23 631 492	37 787 509	2 230 623	4 209 000	
Kishuta	13 674 980		10 151 662	1 558 872	1 964 446	
Sátoraljaújhely-Széphalom	153 408 115	97 434 391		578 664		55 395 060

A vidékfejlesztési támogatásokra sikeresen pályázó 27 önkormányzat első tízes csoportjában Hercegkút, Mikóháza, Szabolcsveresmart, Sárospatak mellett – a korábbi ranglistákban nem szereplő - 6 kisebb település szerepel (8. sz. ábra), ami arra hívja fel a figyelmet, hogy a térség és a település fejlődése szempontjából ígéretes projektek, átgondoltan, szakszerűen összeállított támogatási kérelmekkel feltűnő eredményességre lehetett jutni. Kékcse, Györgyarló, Kovácsvágás a falufejlesztésre, Vágáshuta tájház kialakításra, Kisrosvány

közösségi fejlesztésre (Cigánd gesztorsága mellett), Nagyrosvágy a vidéki örökség megőrzésére (világháborús emlékmű építése) kapott támogatásokkal került a TOP 10-be.

8. sz. ábra

A civil szféra településenkénti aktivitási rangsora mindössze 18 települést tartalmaz, azaz az akciócsoport 55 települése közül e 18 területén valósítanak meg civilek projekteket vidékfejlesztési támogatásokból. A támogatás igénybevétele szerint csökkenő sorrendbe állított települések listáját a 8.sz. táblázat tartalmazza:

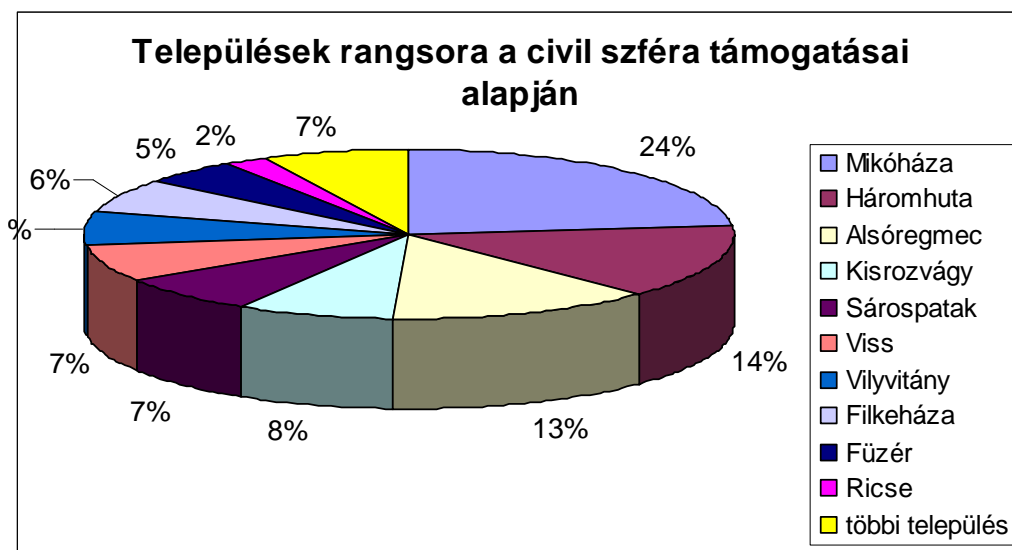
8. sz. táblázat

Település	Támogatás (Ft)	Támogatott típusa				
		Vállalkozás	Egyház	Önkormányzat és önk. társulás	Civil szervezet	Magánszem. östermelő
Összesen	2 407 101 668	1 210 575 113	399 623 177	406 741 153	182 840 985	207 321 240
Mikóháza	144 378 287	33 941 929		49 535 331	42 645 869	18 255 158
Háromhuta	78 319 282		9 490 432		26 156 850	42 672 000
Alsóregmec	62 195 860	31 528 770	6 560 606		24 106 484	
Kisrosvágy	30 672 101			16 570 000	14 102 101	
Sárospatak	96 561 301	63 130 917		19 946 886	13 483 498	
Viss	12 473 623				12 473 623	
Vilyvitány	92 678 991	44 081 698	11 619 969	8 389 803	12 096 765	16 490 756
Filkeháza	34 875 011		16 756 859	6 450 242	11 667 910	
Füzér		57 477 204	38 709 368	5 029 008	8 828 820	
Ricse	67 858 624	23 631 492	37 787 509	2 230 623	4 209 000	
Vámosújfalú	122 620 637	97 626 061	11 079 225	11 135 434	2 779 917	
Bodrogolaszi	32 768 552	15 601 250		14 583 690	2 583 612	
Nagyrosvágy	21 055 577	3 618 137		14 996 640	2 440 800	
Hercegkút	199 188 822	105 358 977	19 279 232	71 230 146	2 332 467	988 000

Kishuta	13 674 980		10 151 662	1 558 872	1 964 446	
Vágáshuta	20 206 324			19 694 368	511 956	
Kékcse	43 416 761	12 490 881		23 123 103	456 867	7 345 910

A 9. számú ábra szerint az első 10 civil szervezeti projekthelyszínen túl a többi releváns település a támogatások mindössze 7 %-án osztozik, ami a kedvezményezettek közötti legerősebb koncentrációra utal.

Mikóháza például közösségi tér, pálinkakostoló pince, rendezvények Háromhutában alkotóház, Alsóregmecen park és ifjúsági tábor, Kisrosvágyon az iskolaépület látogatóbarát kialakítására kaptak helyi civil szervezetek támogatást.

9. sz. ábra

2.4 A vidékfejlesztési támogatások alakulása az akciócsoport tájegységein

Megvizsgáltuk azt is, hogy miként alakult a vidékfejlesztési támogatások tájegységi megoszlása. A támogatások megoszlását az akcióterület tájegységei szerinti bontásban a 9. számú táblázat és a 10. számú ábra mutatja:

9. sz. táblázat

Tájegység megnevezése	Települések száma	Támogatott települések száma	Támogatás (Ft)
Hegyköz	21 (3 résztelepülés)	19 (2 résztelepülés)	898 886 902
Bodrogköz-Rétköz	20	13	592 560 128
Tokaj-hegyalja	16	15	915 654 638
Összesen:	57	47	2 407 101 668

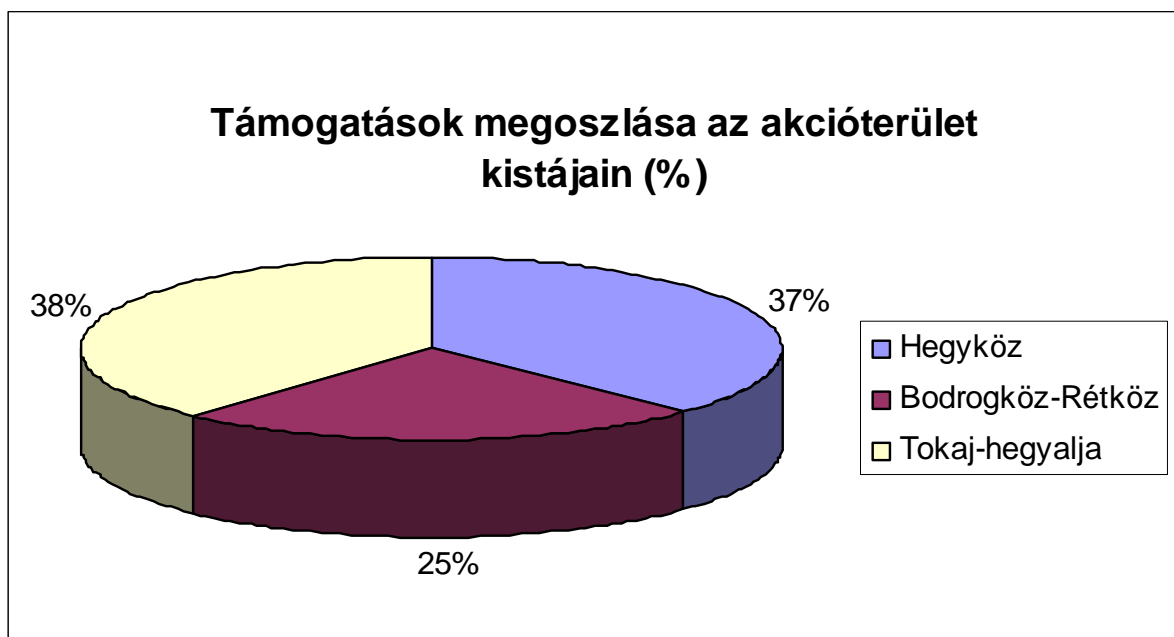
A Hegyköz tájegység 17 támogatott települése a támogatásokkal megvalósuló fejlesztések 37 %-ának ad helyet. A Hegyköz tájegységhez került besorolásra az egyébként a Tokaj-hegyalja

borvidék világörökséghez tartozó Sátoraljaújhely 3 csatolt községe, melyek közül Széphalom (3.) és Rudabányácska (20.) a 710,9 Mft-s összegből 188 Mft-t képvisel. A tájegység települései közül a LEADER alapú, decentralizált vidékfejlesztésben egyáltalán nem jutott támogatáshoz: Nagyhuta és Sátoraljaújhely-Károlyfalva (önálló kérelemmel, de gesztorsággal igen).

A Bodrogköz-Rétköz tájegységi besoroláshoz tartozó 20 településből a támogatásokban érintett 13 a fejlesztési támogatások 25 %-ával veszi ki részét az akcióterületi aktivitásból. Ebből a települési csoportból önállóan nem jutott támogatásokhoz: Dámóc, Karcsa, Karos, Lácacséke, Tiszacsermely, Tizsakanyár és Zemplénagárd. A közel 600 Mft-s tájegységi támogatásból Cigánd 189,3, Szabolcsveresmart 132,8, Ricse 67,8 Mft-vel részesedik.

A Tokaj-hegyalja tájegység (helyesebben a Sárospataki Járás) 16 települése 915 Mft támogatással 38 %-os részesedést ért el. Ebből a településkörből csak Zalkodnak nem sikerült vidékfejlesztési támogatáshoz jutnia (egyébként 11 kérelmet nyújtottak be a településről).

A tájegység kiemelkedően szereplő települése Hercegekút, amely önmaga 199,1 Mft-s támogatási összeggel az akciócsoport települései között is listavezető. Ehhez bátran hozzátehető a Komlóskához elszámolt (közigazgatási határ), de a valóságban Hercegekút település szélén kialakított ifjúsági tábor, mely turisztikafejlesztési jogcímen további 45 Mft-ban részesült. Ezzel a kiegészítéssel állítható, hogy Hercegekút településen a Zempléni Tájak HACS decentralizált forrásainak a 10 %-a kerülhet felhasználásra.

10. sz. ábra

2.5 A kérelmezői aktivitás alakulása a benyújtott támogatási kérelmek tükrében

A Zempléni Tájak HACS hétéves tevékenységének megítéléséhez az akcióterület fejlődésére vonatkozóan még nem állnak rendelkezésre átfogó statisztikai adatok, viszont az elvégzett munka nagyságát – a megítélt támogatások alapján megvalósuló fejlesztések mellett – a HACS, illetve a munkaszervezet által dokumentáltan elvégzett sokrétű tevékenység is jelzi.

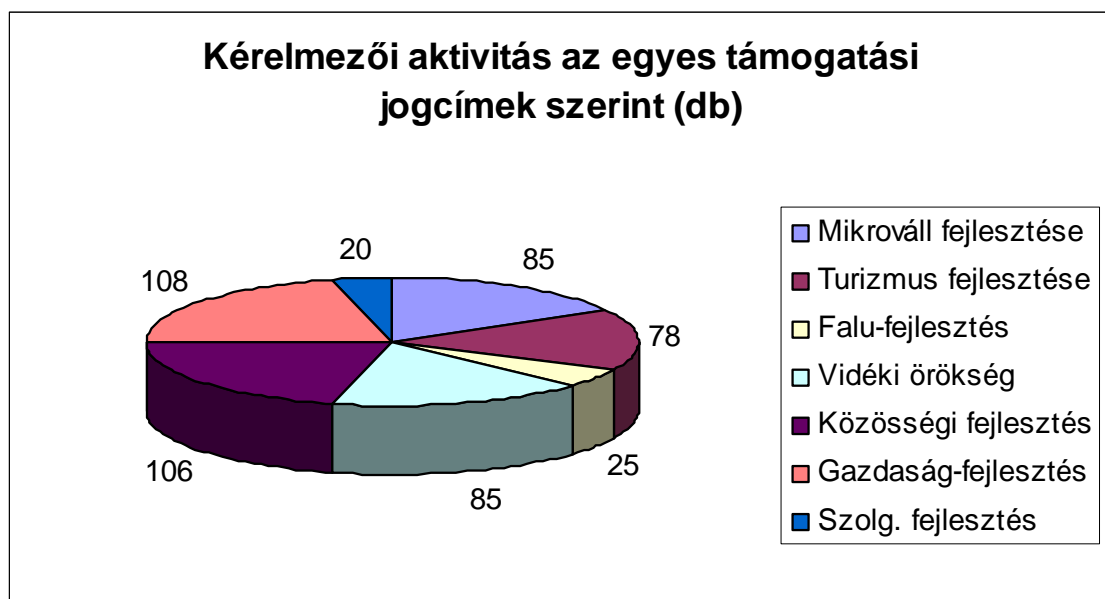
1. Benyújtott támogatási kérelmek pályázatkezelése

A munkaszervezet a 2008 őszi létrehozását követően a 10. számú táblázatban támogatási jogcímek szerint részletezett 507 darab kérelmet kezelte. A táblázatban az évszámok a támogatási körök meghirdetésére utalnak, maga a pályázatkezelés (pl.: formai és tartalmi ellenőrzése, értékelése, hiánypótlás, helyszíni szemle) ezt követően a következő időszakra is áthúzódik.

10. sz. táblázat

Év	Tám. kérelem db/év	EMVA III. tengely				LEADER (EMVA IV. tengely)			Megjegyzés
		Mikrováll fejlesztés	Turizmus fejlesztés	Falu-fejlesztés	Vidéki örökség	Közösségi fejlesztés	Gazdaság-fejlesztés	Szolg. fejlesztés	
2007									
2008	92	16	34	25	85				III.TK1
2009	108	42	25		41				III.TK2
	43					40	3		IV.TK1
2010									
2011	125					66	59		IV.TK2
2012	73				27				III.TK3
		27	19						III.TK4
2013	66						46	20	IV.TK3
Összesen	507	85	78	25	85	106	108	20	
Gazd.fejl.	271	85	78				108		
Köz.fejl.	236			25	85	106		20	

A 10. számú táblázat adatai alapján a kérelmezői aktivitásokat jogcímek szerinti bontásban a 11. számú ábrán is szemléltettük.

11. sz. ábra

A pályázatkezelés első nagy feladata a 2008-2009-es meghirdetésű III. tengelyes 1. és 2. támogatási körök feldolgozására esett, amikor 243 támogatási kérelmet kellett feldolgozni a munkaszervezetnek. Ezek áthúzódása és a munka szempontjából kedvező volt, hogy 2010-ben nem jelent meg újabb VM rendelet támogatások meghirdetéséről.

2011-ben a mikrovállalkozások és a turisztika III. tengelyes 3. támogatási körét a meghirdetés után központi forrásból hirdették meg (MVH feldolgozással), ezért arra vonatkozóan pályázattási eredmények a HACS statisztikáiban nem kerültek feltüntetésre.

A pályázatkezelés mellett a munkaszervezet a decentralizált vidékfejlesztési támogatási rendszer működtetése keretében további műveletekkel is segíti a kérelmezői aktivitás növelését:

- A munkaszervezet és az MVH között a feladatok egy részének delegálásáról megállapodás van érvényben, miszerint a pályázatkezeléshez kapcsolódó egyes tevékenységeket a munkaszervezeti irodában végzik, s a kérelmezőknek a fogadóórákon azzal kapcsolatban „helyben” szolgálhatnak felvilágosítással.
- Az ÚMVP III. és IV. LEADER tengely feldolgozásával kapcsolatban az egyesületi honlapon – a társadalmi marketing szellemiségét követve - folyamatosan frissülő tájékoztató és specifikus anyagokat jelentetnek meg a kérelmezők, nyertes pályázók és tájékozódók részére.
- Minden alkalommal részt vesznek a havi aktuális regionális értekezleteken, valamint az MVH által szervezett oktatásokon (ügyintézés, helyszíni ellenőrzés), hogy a delegált feladatok ellátásában az ellenőrzések során ne találjanak hibákat.
- VM szakmai rendeletek véleményezését is elvégezték (mikrovállalkozás fejlesztése, turisztika, vidéki örökség megőrzése, falufejlesztés, diverzifikáció és HACS működési támogatás) annak érdekében, hogy a támogatások iránt érdeklődők minél életszerűbb feltételekkel találkozassanak a megjelenő rendeletekben, szabályzatokban.
- Társadalmi marketing-kommunikációs tevékenységük keretében évente kb. 200 adatlapon regisztrált érdeklődőnek nyújtanak személyes felvilágosításokat. Fórumokat, tájékoztatókat szerveznek nem csak a munkaszervezet telephelyén, hanem az egyes tájegységek településein is. Havi rendszerességgel szerkesztik a Zempléni Tájak hírlevelet, szerkesztik és részt vesznek a Zemplén Televízió vidékfejlesztési szakmai műsoraiban, publikálnak a helyi, térségi írott sajtóban.
- Az akciócsoport eredményeinek külső és térségen belüli megismertetésére 2012-ben 3, 35 MFt támogatással kezdték meg a „tUorMVP – a Zempléni Tájak bemutatkozása” című program megvalósítását. A program célja a HACS területén folyamatban lévő és megvalósított komplex gazdaság-és településfejlesztések bemutatása, a térségi gyakorlatokból fakadó mintaadás a helyi közösség vállalkozásai, települései számára.
  - A program részeként 2012 szeptemberében Sárospatakon vidékfejlesztési konferenciát rendeztek és a
  - sikeres településekre study tour-t szerveztek idegenforgalmi és média szereplők bevonásával.
  - A tájékoztatói tevékenységek megalapozására folyamatosan felmérésre és dokumentálásra kerülnek az ÚMVP III. és IV. tengelyhez kapcsolódó helyi fejlesztések eredményei, ezek elemzése – a hivatkozott tanulmány keretében - 2013 novemberében zárult.
  - A sikeresen megvalósított programokról 2012-2013-ban felvételre került és 2014 tavaszára elkészül egy 33 perces referenciatárgy, melyet az akcióterületen és azon túl is terjesztenek.

2. A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület egyesületi életének fenntartása

Az egyesület elnökséggel, felügyelő bizottsággal, jogtanácsossal, valamint a támogatási kérelmek kezeléséhez kapcsolódóan Helyi Bíráló Bizottsággal és munkaszervezettel rendelkezik. A jogtanácsos és a könyvelőiroda vállalkozói megbízással, a munkaszervezet tagjai munkaviszonyban látják el feladataikat. Ebből következően az egyesület működésének segítését, az egyesületi tagság összefogását, egyesületi rendezvények szervezését is a munkaszervezet látja el. Kiemelkednek ezek közül a közgyűlések, az elnökségi és bíráló bizottsági ülések, műhelybeszélgetések, konferenciák előkészítése, megrendezése.

Az egyesületi kommunikációs-tájékoztatási munkákban kezdettől fogva kiemelt szerepet kap az egyesületi tagok direkt tájékoztatása (e-mail), valamint a www.zemplenitajak.hu honlap folyamatos frissítése, melyen a támogatási kérelmekkel kapcsolatos feldolgozást, kifizetést érintő tájékoztatás is folyamatos.

További, egyesületi életet közvetetten támogató tevékenység a kapcsolattartás a DIT-UMVP Irányító Hatósággal, a szakminisztériumokkal, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal. A munkaszervezet – munkáját értékelve - minden esetben 100%-os teljesítésigazolást kapott a Vidékfejlesztési Minisztérium UMVP Irányító Hatóságtól (IH) és a felettes MVH Kirendeltségtől is.

Jelem publikáció elkészítésekor még nem zárultak le a 2014-2020 közötti tervezési-fejlesztési időszak vidékfejlesztési modelljére vonatkozó szakmai műhelymunkák. Ezért is fontos feladata az egyesületnek, hogy a meglévő tagságát, támogatói körét és a munkaszervezetében testet öltött tudását megtartva – akár újjászerveződve, akár a meglévő struktúrákat tovább működtetve – képességeit a döntéshozók felé kellően felmutatva, folytatódják az a LEADER alapú decentralizált vidékfejlesztés, mely a kísérleti jellegű LEADER+ programokkal Füzéren és Ricsén elkezdődött, s 2007-től a Zempléni Tájak akcióterületének egészén kiteljesedett.

IRODALOMJEGYZÉK:

A LEADER története <http://www.umvp.eu/leader/a-leader-tortenete>

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület honlapja – www.zemplenitajak.hu

A Zempléni Tájak bemutatkozása – referenciafilm
<https://www.youtube.com/watch?v=qoYyFkLCyX0>

Dankó, L. (2008).: Leader alapú vidékfejlesztési programok és marketingjük Zemplénben
Marketingkaleidoszkóp, ME Marketing Intézet, Miskolc.

http://publikacio.uni-miskolc.hu/data/ME-PUB-22174/p.111.MK_2008_DL_LEADER.pdf

Dankó, L. (2010): Képzett fiatalok megtartásának támogatása a társadalmi marketing
eszközeivel Marketingkaleidoszkóp, ME Marketing Intézet, Miskolc.

Dankó, L.(2013): Vidékfejlesztés Zemplénben 2007-13. szakértői tanulmány, ZTVE, Tolcsva
European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)

http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/160032_en.htm

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia ZTVE, Tolcsva, 2013.
http://www.zemplenitajak.hu/hvs_2013_elemei/ZTVE_HVS_2013_final.pdf

Közösség által irányított helyi fejlesztés
http://ec.europa.eu/regional_pources/docgener/informat/2014/community_hu.pdf

LEADER Zöld Könyv - Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesület, Budapest, 2007.
http://www.nfu.hu/kozossegi_kezdemenyezesek

Nemzeti vidékstratégia 2012-2020. Vidékfejlesztési Minisztérium, Budapest, 2012.
www.videkstrategia.kormany.hu

Rural Development policy 2007-2013 http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_en.htm

Rural Development in the European Union - Statistical and economic information
http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/rural-development/index_en.htm